

OPRAVDOVÝ KREŠŤAN

POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.

Predplatná cena:
 Na celý rok 4 kor. — hal.
 Na pol roka 2 „ — „
 Na štvrt roka 1 „ — „
 Jednotlivé číslo 6 halierov.

Vychodí každú nedeľu.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Kuchárky.

Ľudové školy.

Základom napredovania a blahobytu je vzdelanosť. Jako vzdelaný je človek, tak i napreduje a jako napreduje, dľa toho dvíha sa jeho blahobyt. Kdekoľvek obzreme sa po svete, všade vidíme, že len vzdelané národy napredujú a zmáhajú sa jak duševne tak i hmotne, oproti tomu tie národy, ktoré sa o svoju vzdelanosť nepostaraly náležite, nielen že zaostaly, lež miznú s povrchu zeme. Vzdelanosť je takrečeno prameňom života a preto štát, ktorý nechce vykopaf hrob svojim obyvateľom, stále bdie nad tým, aby tento prameň bol stále čistený a rozmnožovaný, aby mohol poskytovať zdravý pokrm duševný.

Tento prameň duševného života, duševného pokrmu je škola a to v prvom rade ľudová škola, ktorá sama najviac ľudí vychová pre život. Mladík vstupujúci na vedeckú dráhu života nachodí svoju ďalšiu výchovu vo vyšších školách, kdežto prevažná väčšina mládeže po odbavení ľudových škôl nemá už tak veľkej príležitosti ku ďalšiemu vzdelávaniu sa. Preto ľudová škola je hlavným činiteľom vzdelanosti a osvety.

Kto sa pamätá jako stálo naše ľudové školstvo len pred krátkymi tridsať rokami a pozre jako stojí dnes, tomu netreba dokazovať či sa naša vláda stará o školstvo alebo nie. Bola to práca fažká, ale ďakovať Bohu zväčšej čiastky je už prevedená a nepotrva dlho, ľudová výučba v Uhorsku sriadená bude na celej čiare, tak že potom jedine na jej pozdvihnutie, na jej ďalší vývin bude treba obracať pozornosť. Staré, pod správou cirkevných vrchností stojace ľudové školy musely byť čo do rozsiahlosti učebnej látky, jako aj učebnej metódy dľa zásad modernej pädagogie sreformované. Na čelo školy postavený musel byť odborne vzdelaný učiteľ. Škola zaopatrená musela byť učebnými pomôckami, aspoň tými, bez ktorých zdarné účinkovanie modernej školy ani myslieť sa nedá. Započala sa tedy práca na všetky strany. Štát nechcel násilne odňať cirkvám ľudovú výučbu, soštátnenie cirkevných škôl teda nebolo programom ministra výučby. Jednou požiadavkou bolo, aby ľudová škola vytknutému jej cieľu zodpovedať mohla a vskutku zodpovedala. Štát teda neprekázal účinkovanie cirkevných ľudových škôl, ale staval aj štátne ľudové školy

tam, kde to potreba a okolnosti žiadaly. Neskôr, keď sriadením učiteľského platu aj výdavky cirkevnej školy značne vzrástly, štát ponukol cirkevnej ľudovej škole podporu, bez toho, žeby školu pozbavil chcel náboženského jej rázu. Takto povstaly «štátom podporované cirkevné ľudové školy», ktoré dostávajú od štátu riadnu ročitú podporu, stoja pod cirkevnou správou, ale dozor nad školou vedie aj štát a prostredne vplýva aj na voľbu učiteľa. Z počiatku sa cirkve nechcely uchádzať o štátnu podporu pre svoju školu, ale neskôr, keď sa presvedčily že škola náboženský svoj ráz neztratí a vzrastajúce školské farchy predsa nebudú padať na plecía cirkevníkov, hufne žiadaly ministra výučby o podporu. Teraz už aj na našich slovenských stranách je hodný počet cirkevných ľudových škôl, ktoré štátnu podporu dostávajú.

Avšak týmito poriadkami sriadená bola ľudová výučba len tam, kde školy už byly; nasledovala teda úloha postaviť ľudové školy tam, kde takýchto vôbec ešte ani nebolo. Tisícšesťsto obcí je ešte v krajine, kde vláda za potrebné drží postavenie štátnej ľudovej školy, 200 ľudových škôl postavila už minulého roku, 200 postaví ich teraz a s roka na rok bude rásť počet štátnych ľudových škôl, až všetkých 1600 ľudových škôl bude postavené. Toto potrvá asi za 5—6 rokov. Takto bude vzrasť naše ľudové školstvo i čo do počtu i čo do mravnej sily, lebo štát, ktorý ľudovú školu postavil, starať sa bude aj o to, aby tento ústav vytknutému cieľu v plnej miere zodpovedal.

Aby však minister výučby a náboženstva mohol svoje šlachetné snahy previesť, vláda predostrela snemu návrh zákona, v ktorom žiada päť millionov korún, aby výdavky spojené so stávaním nových ľudových škôl zaokryť mohol a z čiastky aby ďalej kráčať mohol v sriadení platu učiteľov štátnych a štátom podporovaných cirkevných ľudových škôl. Z týchto 5 millionov korún na stavbu ľudových škôl na našich horných stranách obecano je pre oravskú stolicu 29 940 korún, pre gemerskú 13.662, pre horňatiansku 34.843, pre liptovskú 74.000, pre nitriansku 102.515, pre šarišskú 17.662, pre trenčiansku

sku 228.700, pre turčiansku 99.375 a pre zvolenskú 11.000 korún. Ostatok podelený je pre ostatné stolice krajiny.

Uhorský štát v blízkej minulosti a blízkej budúcnosti vydá na ľudovú výučbu súhrnným počtom *osem millionov korún*. Tento obnos svedčí nielen o tom, že sa uhorská vláda stará o pozdvihnutie vzdelanosti obyvateľstva, ale zároveň svedčí aj o obetivosti uhorského národa. Kapitál vložený do škôl, prinesie tie najväčšie úroky, lebo len vzdelaný národ schopný je života. Prajeme, aby uhorská vláda v tomto smere započatú akciu šťastne previesť mohla. To bude jej najväčšou zásluhou.

Slovo k rodákam.

Civilne manželstvo a sloboda náboženstva sú to, proti čomu sa vraj ľudová strana utvorila. Tak to hovorili posiaľ všetci ľudári, a keď tak hovorili o sebe, svet im to musel uveriť. Lebo veď istotne oni museli najlepšie vedieť z akej príčiny a k akému cieľu sa spojili. A dnes už dokazujú, že je to tiež nie pravda.

V Belgicku panujú klerikáli, no a keby to osočované civilne manželstvo bolo takou urážkou viery a náboženstva, istotne dávno by ho boli so sveta sniesli. Oni ho ale nechali napriek tomu, že sú tak katolíkmami, ako Molnár a jeho prívrženci. A zase napriek tomu, že belgickí klerikáli pri pokoji nechávajú civilne manželstvo, naši ľudári predsa do neba vychvaľujú svojich belgických druhov, teda oni to civilne manželstvo nedržia za také strašné, za aké ho nášmu ľudu vyhlasujú.

Vidno i z tohoto, že ľudári majú iné tajné ciele a nie tie, ktorými sa honosia. Tak práve ako i klerikáli nemeckí, ktorí práve teraz radi by naviesť slobodomyselných Nemcov, aby slobodu užívania náboženstva zákonom zabezpečili. Nuž naši Molnár-ovci a Zichy-ovci zubami a nechtami bojujú proti slobode náboženstva, a ich súdruhovia v Nemecku za ňu sa zasadzujú, a naši pretvarníci ľudárski z tejto príležitosti spievajú im chválospevy.

Nuž čože je to? Náboženská sloboda je tu hriech a zkaža, tam ale cnosť a zisk. Kto by to na prvý pohľad rozumel. A predsa ľahko je klerikálne figle prehliadnuť. My máme náboženskú slobodu zákonom zabezpečenú, teda horia sa proti nej. Keby sme jej ale nemali, tu by ľudári tak za ňu bojovali, ako to robia klerikáli v Nemecku, a robili by to z tých istých príčin. Slobodou náboženskou radi by v Nemecku vydobyť si to, aby všetky ich náboženskými pomenované

spolky bez všetkého dozoru účinkovať smely a to akokoľvek, a aby cirkevné družstvá, menovite jezuiti našli v štáte slobodné miesto. Rády a cirkevné družstvá a tie tisíce spolkov menom náboženských, hody by vstave takú tajnú činnosť vyvíňovať, že k dosiahnutiu tohože práve oni — ináč ako aj naši ľudári — zaťatí nepriatelia slobody — slobodu náboženstva navrhujú, ba žiadajú. A dnes-zajtra to isté by aj naši ľudári požadovali, keby sme my to už nemali, lebo keď si počet spolkov a všelijakých náboženských jednotnarebia, vtedy žiadúca im bude tá dnes preklínaná sloboda tým viac, že i u nás nachodí sa ten ominósný kancel-paragraf, ktorý kňazom v kostoloch a pri cirkevných obradoch politisovať a kortešovať zabraňuje. Potom by sa im zišla sloboda slobodného kortešovania v spolkoch stojacich mimo vládneho dozoru.

Tedy i civilne manželstvo i sloboda náboženská u ľudárov sú len prázdne záminky. Nie z prameňa týchto pošly, korene ich škodného hnutia siahajú až do stredoveku. Nepriateľstvo, rozbroj ba boje chcú roznieť medzi vierovyznaniami, aby oni z toho koristili.

Stranu svoju nazvali ľudovou, ktorá ani len jednej-jedinej známky ľudovstva nemá. Rozbrojom, upodozrievaním, utrhačstvom nikdy nikto ľud neoblažil, a celé účinkovanie ľudárov v upodozrievaní, v utrhačstve a v búrení sa zakladá. Príklady a dôkazy tohoto sú snem a ľudové shromaždenia. Čo na týchto blúznivých zvykli, každý človek nazpamät môže vedieť, lebo od rokov vždy a všade tie samé brizganiny, obžaloby a huckania spomínajú. A na sneme? Dosť nám je i len na posledné vystúpenie opáta Molnára poukázať počas pojednávania krajinského rozpočtu. Čo dobrého cieľil? Ani len zbľa. Pre niektoré viny jednotlivcov, urážal nevinných. Počul o dakofkých chybných naloženiach a výrokoch zopár slúžnovcov, a neostíchal sa pred celou krajinou tisíce statočných, svedomitých, schopných administratívnych úradníkov čo najneslušnejšie odsudzovať, tupiť a osočovať. A to je potom ľudár? Ozaj kto patrí a prináleží dfa jeho pochopov ku tomu ľudu? Či snáď len pospolitost? A nie i on? i Zmeškal? i Zichy? Veru títo vari skutočne nie.

A čo je následok i vplyv účinkovania ľudárov? Rozhliadnime sa a hľadajme. Najdeme smutný výsledok, o akom sa aspoň nie každému z nich snívalo. Nie je to nič iné, ako šialenie, hlúpenie ľudu. Všetko bez rozdielu haní, všetko upodozrievať, a zase hlúpe nemožnosti sľubovať nesmie a nemôže ten, ktorý sa za priateľa a zástupcu ľudu vydáva: to urobí len taký, čo zakrývajú, s ukrývajú svoje ciele, náruživosti preto dráždc aby v mutnom ryby chyťat mohol.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Nový strážca sv. koruny. Dňa 4. t. m. v spoločnom zasadnutí snemovne veľmožov a vyslancov previedla sa voľba nového strážcu sv. koruny uhorskej, ktorá hodnosť bola sa uprázdnila odumretím Jozefa Szlávyho. Jeho veličenstvom kandidovaní boli štyria: gróf Béla Széchenyi, barón Samuel Jósika, barón Gejza Podmaniczky a Franc Karap. Sotva bol kráľovský reškript prečítaný, shromáždení maguáti a vyslanci éljenovaním grófa Bélu Széchenyiho zvolili za nového strážcu koruny. Ministerský predseda Szél potom šiel do Budína ku jeho veličenstvu, ktorý voľbu hneď potvrdil, čo keď predseda vlády v sneme oznámil, celá vysoká spoločnosť šla s novým strážcom koruny do kráľovskej paloty, kde gróf Széchenyi složil prísahu do rúk kráľových. Potom sa členovia zákonodarstva vrátili do snemu, kde sa gróf Széchenyi v krátkej reči poďakoval za dôveru zákonodarstva, že vysokú hodnosť na neho sverila.

Uprázdnené mandáty. Ján Asbóth, vyslanec nagymartonského okresu zriekol sa vyslaneckého mandátu. Asbóth — jako známo — zvolený bol s programom ľudovej strany, ktorú bol pozdejšie opustil pristúpiac k liberálnej strane. Asbóth v liste upravenom na predsedu nagymartonskej ľudovej strany píše, že v svojej poslednej reči v sneme držal za potrebné odôvodniť, prečo neschvaľuje politiku ľudovej strany a prečo z krajinských i náboženských záujmov drží za potrebné podporovanie Széllovej vlády. Následkom tohto potom držal za správne zriecť sa mandátu. — Liberálna strana na uprázdnený okres nagymartonský kandidovala Gustáva Dégena, ktorý ten okres už viac krát zastupoval na sneme. Ľudová strana dosavád ešte nemá kandidáta. — Ďalej uprázdnil sa aj mandát čongrádsky. Edmund Gajári, ktorého vyvolili za vyslanca v Belényesi, zriekol sa mandátu čongrádskeho. Neodvislá Kossuthova strana kandidovala tu Martina Dienesu, redaktora časopisu Kossuthovskej strany, ale proti Dienesovi vystúpil tamjší kat. farár Anton Hegyi a to tiež s programom Kossuthovej strany. Kossuthova strana v svojom poslednom zasadnutí zaoberala sa s kandidáciou Hegyiho a vyriekla, že Hegyiho v páde jeho volenia neprijme do svojho radu.

Indemnita. Ponevác debatta o krajinskom rozpočte na rok 1901 sľubuje sa byť obširnejšou a aj pre vianočné sviatky snem bude pustený na vakácie, niet výhľadu, že by rozpočet mohol byť prijatý ešte behom tohto roku. Minister financií následkom tohto v zasadnutí snemu dňa 5. t. m. podal návrh o indemnite, to jest: aby vláda v medziach tohoročného rozpočtu mohla šafáriť s krajinským majetkom v prvých troch mesiacoch bud. roku, do kedy zákonodarstvo preberie a odhlasuje rozpočet na budúci rok.

Krüger v Europe. Starého predsedu transválskej republiky potkalo prvé sklamanie. Chcel ísť do Berlína k nemeckému cisárovi a už došiel až do Kölnu, keď mu nemecký cisár Vilhelm na telegrafický pozdrav odpovedal, že ho *nateraz prijať nemôže*. Krüger nateraz mešká v Kölne a odtiaľ vyjednáva s ruskou vládou, aby ho prijal cár Mikuláš na výsluchu. Súdiac však zo správ ruských časopisov, cár sotva prijme Krügera. Nemci odôvodňujú pokračovanie cisárovo za jedno tým, že príchod Krügera nebol oznámený v Berlíne tak, ako to treba, za druhé ale tým, že načo slovami ubezpečovať Krügera o priateľstve naproti Búrom, keď im skutkom pomôcť nemôžu, tak ako sa to stalo vo Francúzsku, kde Krügera len oslavovali, ale veci Búrov sa nezaujali.

Z Číny nedošly žiadne nové chýry. Zástupci mocnosti ešte vždy vyjednávajú o zmiernení podmienok pokoja dľa tých správ, ktoré dostali od svojich vlád. Ináč v Číne je ticho. Waldersee nemá veľkú prácu s boxermi, ktorí teraz radšej sedia pri teplej peci.

KRAJINSKÝ SNEM.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 28. novembra. Po prijatí návrhu o polievacích kanáloch a o jednej vicinálke i v treťom čítaní, snem začal vo všeobecnosti pojednávať krajinský rozpočet na rok 1901. Referent rozpočtového odboru *Neményi* v obširnej reči dopodrobna oboznámil snem s rozpočtom a potom poukázal na terajšie ťažké časy panujúce po celej Europe, prizvukoval, že vláda predsa vedela zostaviť rozpočet tak, že rovnováha v našich financiach nenie ohrozená. A toto bolo vláde tým ťažšie, lebo v dneskajších časoch najblavnejšiu položku dôchodkov štátu už nečiní platenie dane, lež dôchodky z dielni, ustanovizní a dohánu. Surový dôchodok zo štátnych železníc, pošty, telegrafu a dohánu je väčší, než surový dôchodok z priamych a potravných daní spolu. Pozdvihnutie týchto dôchodkov v rozpočte ale nenie značné. Podobne minister financií i dôchodky z priamych daní vzal v značne menšom obnose, než skutočne obnášaly roku 1899. Len dôchodky z potravných daní vzal minister o niečo vyššie než dosavád, ale toto jeho pokračovanie je odôvodnené tým, že teraz dostaneme späť potravnú daň, ktorá dosavád ostávala v Rakúsku. A predsa pri takýchto príjmoch vláda urobila zadosť všetkým požiadavkám štátu a tak podelila dôchodky, že o každé odvetvie nášho štátneho života je náležite postarano. Finančný výbor cez týždne s veľkou pozornosťou pojednával rozpočet a na tomto základe odporúča ho k prijatiu.

Ján Molnár hovoril o nemravnosti v krajine a neprávosťach a vyhlásil, že ani pod Széllom nenastal taký obrat aký by si Molnár prial. Zaoberajúc sa s cirkevno-politickými zákonami poukazoval, že Széll na tých zákonoch nič nezmenil. Konečne ale vyhlásil, že sa ľudová strana v Széllovi sklamala, lebo Bánffy bol lepší než Széll. (Smiech). Rozpočet neprijíma.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 29. novembra. V debatte o rozpočte prvý prehovoril Franc *Kossuth*, ktorý rozvinúc zásady neodvislej strany v záležitosti samostatného colného územia a banky prizvukoval, že pokým sa zásady jeho strany neuskutočnia, vždy pôjde do volebného boja s tými zásadami. Čistotu volieb vidí za bezpečnú v osobe ministerského predsedu, ale rozpočet neodhlasuje takej vláde, ktorá stojí na základe vyrovnania a v tomto smysle podáva resolúciu.

Maximilian *Arányi* uznáva, že krajinské výdavky rastú, ale veď rastú výdavky všetkých štátov. Čo sa týka majetnosti, rečník štatisticky vykazuje, že vklady sporiteľničné behom posledných päť rokov vzrástly zo 400 millionov na 1 miliard 722 millionov korún. To síce poukazuje, že kapitál nenašiel lepšie umiestnenie, ale na žiaden pád nesvedčí o veľkom klesaní národného hospodárstva. Potom hovoril o napomôžení priemyslu, aby sa stal schopným konkurencie a prejdúc na reformu priamych daní prizvukoval, že ľud netrpí natoľko pre veľkosť dane, lež pre jej nespravodlivé rozdelenie. Heslom pri reforme daní malo by byť: nič nežiadať od toho, kto nič nemá, málo od toho, kto málo má a mnoho od toho, kto mnoho má. Pozdravuje ministra financií, že v takomto smere chce previesť reformu daní. Potom prizvukoval sporivosť pri vojenských výdavkoch. Prechováva dôveru naproti vláde a preto rozpočet prijíma.

Béla *Komjáthy* uviedol do reči národnostnú otázku a žiadal, aby bol národnostný zákon sotretý alebo revídovaný. Rozpočet neprijíma.

Pavel *Mandel* polemizujúc s Molnárom prizvukuje, že zaujíma stanovisko proti ľudovej strane, ale obradzuje sa proti takému pochopeniu jeho reči, žeby tým zaujímal stanovisko proti katolíckej cirkvi, ktorá dala toľko výtečníkov našej vlasti. Ľudová strana nenie tak mladá, jakou sa zdá, lebo jej pôvod zasahuje do stredoveku a je v rodinnom spojení s reakciou. Prečo Molnár len teraz prišiel k tomu presvedčeniu, že sa ľudová strana v ministerskom predsedovi sklamála? Veď ministerský predseda už v svojej programnej reči, keď bol prevzal veslo vlády, vyhlásil cele jasne, že je nepriateľom revízie cirkevno-politických zákonov. Ľudová strana ani zo štátoprávneho ani z vlasteneckého stanoviska nemá práva života. Za jedno že len z jedného vierovyznania shromažďuje svojich prívržencov, čím konfessie stavia proti sebe, za druhé ale preto, lebo stojí v spojení s nepriateľmi vlasti. (Krik na lavici ľudárov.) Nuž či ľudová strana nestojí v spojení s panslávami, Strossmayerom, Luegerom? Poukazuje na agitácie ako ľudová strana každú maličkosť rozfúkne. Mogendoved nenie inšie než pajž kráľa Dávida a žoltáre Dávida kráľa spievajú sa aj v kresťanských chrámoch. Spolky boli už aj pred ľudovou stranou. Rečník schvaľuje zakladanie spolkov, ale nie takých, aké zakladá ľudová strana, aby mohla vovliecť konfessionálnu nenávisť medzi členov. Preto jedna čiastka ľudárskych spolkov už padla, a dá Boh, že padnú aj ostatné. Má dôveru ku vláde a preto rozpočet prijíma.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 1. decembra. Michal *Juriss* žiada zavedenie takých poriadkov, aby sa štát staral len o dobrobyt občanov, školy ale aby boli dané do rúk katolíckej cirkve. Liberálnej vláde rozpočet neodhlasuje.

Ján *Asbóth*, odkedy bol vystúpil z ľudovej strany, teraz poprvé prehovoril. Rečník zastáva ministerského predsedu proti Molnárovi, lebo predseda vlády chce pokoj v krajine a preto si stáva každý vlastenec ku jeho programu. Dobre robí vláda, že shromažďuje okolo seba mierne živly. Katolíci hovoria, že cirkevno-politické zákony židom prospely, židia ale hovoria, že tie zákony ani jednej kresťanskej cirkve natoľko neškodily ako im. U prostred týchto zmutkov Széllovi podarilo sa jedným ťmahom utvoriť jednotné Uhorsko, ktoré sme môže viesť do boja, keď proti Rakúsku treba ochrániť vyrovnanie. Ľudová strana marne bojuje za revíziu, ani keď by bola vo väčšine, nevedela by revíziu previesť, lebo by krajinu natoľko podráždila. (Krik na laviciach ľudárov.) Rečník obrátiac sa na, hovoril: Bojoval som za katolícke záujmy už vtedy, keď tí páni boli v politických plienkach. Učenie katolíckej cirkve požaduje, aby každý učinil zadosť svojim povinnostiam a preto nemožno riecť, že najprv som katolíkom a potom vlastencom. Rozpočet prijíma.

Franc *Major* vyhadzoval Asbóthovi na oči, že bol zvolený s programom ľudovej strany a teraz tú stranu napáda. Mandelovi odpovedá, že ľudová strana neprijíma jeho poučenie o vlastenectve. Rozpočet neprijíma, lebo dľa neho nenie reálny.

Ludvik *Csávolszky* hovorí, že je rozpočet nie reálne zostavený. Prijíma resolúciu Kossuthovu.

Potom snem vzhľadom na to, že 1. decembra bola pamiatka storočných narodenín slávneho básnika Michala Vörösmartyho uzavrel, že najbližšie zasadnutie vydržiavať bude 3. dec. Ministerský predseda *Széll* na to oznámil že v najbližšom zasadnutí predostre snemu rukopis jeho veličenstva, v ktorom vyzýva zákonodarstvo ku voľbe strážcu koruny a čini kandidáciu. Snem potom uzavrel, že sa voľba strážcu koruny prevedie v spoločnom zasadnutí vyslancov a magnátov 4. dec.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 3. decembra. Debattu o rozpočte začal gróf *Alex. Benyovszky*, ktorý hovoril že dosavadná národohospodárska politika je príčinou úpadku a žiadal sníženie daní

Gejza *Gajári* dokazoval, že budúci rozpočet je sporivejšie zostavený, než tohoročný. Môžeme vzdať Bohu vďaka, že v terajších kritických časoch Lukács je ministrom financií. Jemu máme čo ďakovať, že môžeme krok držať so západnými štátmi a užitočnými investíciami rozmnožovať majetok krajiny. Potom obáirne prehovoril o napomáhaní malých gazdov. Rozpočet prijíma.

Rudolf *Páder* polemizujúc s Mandelom obradzuje sa proti tomu, že sa ľudová strana spojila s nepriateľmi a že je antisemitickou

Pavel *Mandel* poznamenáva, že on ľudovú stranu neobviňoval z antisemitizmu; ľudová strana ešte aj katolíckych kňazov prenasleduje, keď sú nie ľudármi.

Loránt Hegedűs, syn ministra obchodu, zazlieval ľudovej strane, že brojí proti kapitalizmu, čím odníma chuť kapitalistom ku zakladaniu podnikov a keď kedy, tak teraz leží v záujme krajiny, aby sa podniky zakladali, žeby chudobný ľud prišiel k zárobkom. Čo sa týka reformy daní prizvukuje, že daň od mäsa ako štátnu daň treba sotref. (Všeobecná pochvala.) Niet štátu, kde by mäso bolo tak drahé, ako u nás. Potrebné je sreformovanie dôchodkovej dane. Stane sa, že kto má pozemok, ktorý mu donáša 50 krajcárov osahu, vyhodí na neho 6 zlatých dane. Keď sreformujeme daň ľudským spôsobom, vtedy takzvaní malí ľudia budú platiť menej dane a primerane tomu treba volebný census pomaly znižovať a viesť pre úradníkov tajné hlasovanie. Nenie však priateľom všeobecného tajného hlasovania, to už neschvaľujú ani v iných štátoch. Rečník potom pri-

zvukuje polepšenie položenia úradníkov a ponkazuje na ich biedu. (Mladého vyslanca za jeho peknú reč pozdravili mnohí ablegáti bez rozdielu strán.)

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 5. decembra. V tomto zasadnutí ministerský predseda Széll namiesto chorého ministra Fejérváryho predostrel návrh o povolení regrútov a minister financií Lukács návrh o trojmesačnej indemnite. Potom cez celé zasadnutie hovoril Š. Visontai, ktorý sa nezaoberal s rozpočtom, ale uvádzal jednotlivé prípady, keď boli shromaždenia socialistov dľa rečníka z malicherných príčin zakázané, zbierky socialistov zhabané, stanovy socialistických spolkov nepotvrdené a tlač prenasledovaná. Prosi ministrapredseda aby sa zaujal slobody a chudobného ľudu. Rozpočet neprijíma.

Letia roky.

Hej letia roky, — dnes-zajtra starcom
Budú ma vôkol menovať —
A za mladostou — rajom detinstva
Nemám príčiny banovať.

Včas som opustil kruh svoj rodinný,
Účel života hnal ma v svet —
A ja včas poznal, že pravej lásky
Mimo domova nikde niet.

Čo jun túžil som svetu osožiť
Za ideálmi som sa bral —
Výsmev sprevádzal námahy mladé,
A svet ma snilcom menoval.

No stvrdly sily — vôľu i snahy
Verejnosti som v službu dal —
A nepoznal som smitky uznania,
— No ani som ho nehľadal.

Veď viem že najviac kameňov trepú
Vždy na ovocia plný strom —
Nuž ja len kráčam — bo cestu svoju
Za spravodlivú poznal som.

Zakladajme úverkové spolky!

— Radí: Kysučan. —

(Pokračovanie.)

Najprv vyprával notár. Prvý predmet zasadnutia — hovorí — je prijatie nových členov. Ján Spodný prosí, aby sme ho prijali za člena.

Podpredseda: Nech sa ohlásia členovia riaditeľstva svedomite; vieme síce, že Ján Spodný ešte minulý rok prosil o prijatie. Ale gazda Ján Spodný — ako sme to všetci skúsili — radšej má krému, nežli chrám Boží — teda veru ho neprijali.

Učiteľ: S radosťou môžem oznámiť, že gazda Ján Spodný sa celkom premenil. Už nepije, neholduje. Stal sa pracovitým človekom a je nádej, že v krátkom čase celkom do poriadku príjde.

Viaceri naraz: Tak je, aj my to s radosťou skusujeme.

Podpredseda: Teda ho môžeme prijať.

Všetci: Môžeme.

Ej, myslel som sám v sebe. Hľa, jakú moc

má úverkový spolok. Ešte aj korhela, holdujúceho vytrhne zo zlej koľaje a privedie na dobrú cestu.

Potom zas notár hovoril.

Notár: Matej Mýlny prosí 500 korún požičky.

Podpredseda: Načo ich prosí?

Učiteľ: O záležitosti tejto som sa dobre presvedčil. Matej Mýlny kúpil jednu holú zem, z ktorej filoksera starý, pekný vinohrad zničila. Na tejto zemi zostala farcha sporiteľne 500 korún. Mýlny ju vysadil viničom a nezadlho bude už aj rodif. Vyrátal, že on má viac trov za dlh nežli 10 percentov. Od nás teda chce požičku vyzdvihnúť, aby si tú zem vymenil. On ale úfa, že jak Pán Boh úrodu požehná, v krátkom čase sám vinohrad vyplatí svoju vlastnú dlžobu.

Podpredseda: Čistá a jasná vec. Myslím, môžeme odhlasovať.

Viacerí: Smele môžeme odhlasovať.

No hľa, teda takáto požička, takéto rávanie a takéto smýšľanie môže len ľud oblažiť. Takto by bolo treba priviesť ľudí v každej obci ku múdremu, triezvemu smýšľaniu.

Zas začal notár hovoriť.

Náš súdruh Konôpka oznamuje, že Daniel Krupa ešte ani poteraz nezaopatril tú mašinu, na ktorú sme mu dali závdavok. Ba aj jeho sebadržanie počína byť také, že dobre bude s pozornosťou ho sprevádzať.

Podpredseda: Poprosíme pána učiteľa, aby Danielovi Krupovi do duše vyprával; nech mu povie, že sme mu závdavok preto dali, aby nám složil účty o mašine. A nech ho upozorní s láskou, že členom nášho úverkového spolku môže byť len taký človek, ktorý je striezlivý, slovo zadrží a spoľahlivý. — A potom hodný! Teda členovia jedon na druhého pozorujú. Potom tak sa zdá, pod nos mu náležite zakúria. Keď by Krupu teraz na seba ponechali, veru by utonul. Takto sa zatrasie, utiahne.

Notár: Štefan Smutný v mene spoločnosti susednej obce prosí 800 korún. Po mlatbe s parnou mašinou chcú mlieč. Peniaze tie potrebujú na zaopatrenie mlyna.

Jedon člen: Tak viem, že spoločnosť na mašiny nestojí najpevnejšie.

Podpredseda: Poveríme Martina Žitňanského a Andreja Slovného, aby sa o stave spoločnosti na mašiny zovrubne vyzvedeli.

A tak to išlo ďalej . . . ďalej, že sa mi až duša nad tým radovala.

— Kam tak ponáhľate kmotre Janko? Počkajte len na chvíľku, tak sa mi zdá, že idete do «Našej banky.»

— Ta veru, bodaj by ho, skoro mi duša vyletí. Dostal som ja jedno pismo. A to je v ňom, žeby som sa usiloval, lebo protestujú. No

aj to mi hovoril pán učiteľ, že musím dať aj na splácku.

— No a potom milý kmotre, čo máte proti splácke? Povedal som vám to už dávno, keď bola reč o chosni úverkových spolkov, že spolok požaduje, aby tu každý jednotlivý dlžník splácal, lebo tak mu snadno ubýva z dlžoby a len sa naraz ocne že sa už celkom očistil.

— Pravda, pravda, milý pán učiteľ, aj ja som počul medzi iným, že jak pekne je to, keď farcha pomaly ubýva a gazda slobodnejšie môže dýchať. Ale keď si teraz povážim, že do sporiteľne netreba splácať, len úrok požadujú, aj s tým sa uspokojia, tak sa zdá, že sporiteľňa predsa ľutuje chudobného človeka, lebo len úrok berie, no a tam veru nehrozia človekovi, že takto a inak plať, lebo protestujú.

— Perse, kmotre Janko, že sporiteľňa sa dobrým srdcom chová, ale nie oproti vám, lež oproti svojim peniazom. Nesuzuje vás, len aby ste dlhšie dlhovali a hodne úrokov platili. Potom pozrite len, milý kmotre, v spolku splácanie, alebo čo z dlžoby časom pri schádzaní zmenky treba zaplatiť, tak od 200 korún polročne 20 korún a úrok alebo na jedon rok skoro o 14 korún viac, jako čo inému banku len v úrokoch platíte, potom dlžoba zostane tam nepohnutá, kdežto u nás ubýva a v krátkom čase sa vyplatí. Vidíte kmotre, jedon príklad vám prednesiem. Gazda Peter dal hofierovi Pavlovi jednu kravu z čistého srdca, ale si vymienil, že dojivo bude dotiaľ jeho, pokiaľ mu ju nezaplatí. Peter gazda súc pri peniazoch, nie veľmi sužoval hofiera Pavla, aby mu za kravu zaplatil, lebo veď len neodbije sám seba svojím vlastným úmyslom od masného chosňa. Tak to šlo za šesť rokov, pod čím gazda Peter už dávno dostal summu kravy v mlieku. Hofier Pavel ale vyšiel na nivoč, tak že mu Peter ešte aj kravičku vzal, lebo veď nezaplatil za ňu, teda právom náležala Petrovi. — Vidíte kmotre Janko, vy, ktorý neľúbite splácať, taký ste jako hofier Pavel; prefahujete, spierate sa, zdráhate sa, že takto, že tak lepšie je len úrok platiť. Banka ale na spôsob gazdu Petra zachádza s vami; za 15—20 rokov dvojnásobnú dlžobu zaplatíte v úrokoch, ale preto dlžoba ešte vždy tam jestvuje na zmenke, pokiaľ banka neztráti trpezlivosť a mocou od vás istinu nevyberie. Čo sa ale protestu týka, spolok tak činí jako dobrý otec; vopred upomína dietky svoje na neresť; kdežto banka! čoby upozornila, jestli neplatíš na určitý čas, naraz dostaneš protestujúci prípis, plať pravotné útraty a slovom odrazu celú tvoju dlžobu. No, čo teraz poviete kmotre Janko?

— Už chápem mojim slabým rozumom, pán učiteľ, že skutočne tak je dobre, jako to náš spolok činí. Razom sa platenie mnoho vidí, ale

takto teda ubýva farchy a umenšuje sa starosť gazdova.

— Ej, no, pán učiteľ, teda už prestali ku nám chodiť, už ani len nekuknú. Sice mnoho ma tlačí, rád by som sa im zdôveril.

— Odpusťte mi, strýčko Dumný, ale posiaľ som nemohol urobiť, naša banka alebo náš spolok dal mi trochu práce, teda som bol zaujatý, drahá je každá minúta, na táranie nezbýva veru času. Ale vidím, že strýčkovi Dumnému ide dobre, lebo má takú veselú tvár.

— Teda veru čo slovo to slovo, milý pán učiteľ, teraz už môžem byť spokojný. Mal som v sporiteľni voľačo peňazí uložené, vlni som ich dostal. Predal som dve pekné kravičky na jarmoku a myslím si, odložme ich, lebo jak nás Pán Boh navštívi lebo chorobou, alebo dajakou inou pohromou prírodnou, úpadom osípaných alebo zlou úrodou, veru dobre je, keď máme v taký čas ležiaci peniaz a netreba hneď behať, lieťať dlžoby robiť. Hovorím: načo by som to ja nechal v sporiteľni, spotrebuje to už len náš spolok. Ale pomyslíte si len pán učiteľ, mal som tam uložené 400 korún, ale bodaj ho aby ho, platili mi len 8 percentov na rok, a aj z toho mi stiahli, hovoriac na daň, potom na manipulačné útraty 1 korunu. U nás v našom spolku sľúbili na konci roku 20 celých korún a neztiahnu mi z toho ani za prach, no a keď ich nevytiahnem, pripíšu mi to ku tým 400 korunám, aj toto už prinesie na budúce úrok, tak keď netečie, aspoň kvapká.

— Máte úplnú pravdu, strýčko Dumný. Ale voľačo ste ešte vynechali.

— No čo to má byť, pán učiteľ, nerácte sa na tom diviť, že taký človek jako som ja, lepšie rozumie brázdy váľať, jako litery poznávať. Veru teda dakedy chybne vyprávam.

— Nič to nerobí, strýčko Dumný, stane sa to veru aj s nami, že sa dakedy prezreme a nevyužitkujeme to, čo sa nám samovoľne ponúka. Hľa, vidíte strýčko Dumný, tu je náš spolok, jako volá, žeby sme nielen 400 korún, ale aj menej 1 alebo 2 koruny vložili, lebo teda z kvapák bude more. Človek dobrovoľne dostane vôľu ku sporivosti, raduje sa keď má väčší obnos, peniažky mu rastú s úrokami, a čo tak viac podrobne dokladá. Len pokračujte tak strýčko Dumný, uvidíte, o pár rokov vám bude srdce len tak od radosti poletovať, na jaký pekný majetoček sa to zdvihne, pekným činom.

— Ďakujem pán učiteľ za vašu dobrú radu, veď oprobujem.

(Pokračovanie nasleduje.)

DOPISY.

Kláštor pod Zniovom, 1. decembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Myslím, že je zbytočné čitateľom nášho „Opravdového Kresťana“ dokazovať a opisovať tie veľké zásluby, ktoré si nielen o náš mošovsko-zniovský, ale aj o celú stolicu turčiansku nadobudnul náš krajinský ablegát Ferenc Justh. Veď som už bol neraz sdeliť v týchto novinách jeho ustávanie okolo vymoženía lacnej požičky od vlády pre turčianskych gazdov, aby si mohli zakúpiť lepší statok na plemeno, potom jako sa sám postaral, aby kúpa statku dobre vypadla a aby tí gazdovia, ktorí sa skutočne starajú o chov svojho statku, boli odmenení. Skutočne náš ablegát nosí polepšenie stavu gazdov na srdci a jako výtečný odborník nepremešká nikdy žiadnu príležitosť, kde ide o napomoženie už či skutkom alebo dobrou radou obyvateľstva stolice.

Za túto jeho sebaobetivú činnosť už dávno sme chceli vysloviť nášmu ablegátovi svoje poďakovanie a ubezpečiť ho o našej úprimnej dôvere a oddanosti. A čo sa vlečie, neutečie. Našli sme k tomu príležitosť dňa 28. novembra.

Spomenutého dňa večer v miestnosťach kláštorského „Magyar Olvasókör“-u usporiadaná bola hostina na počesť nášho ablegáta. K tejto hostine sišli sa početní voličia nielen z nášho mošovsko-kláštorského, ale aj zo susudného sučianskeho okresu. V miestnosťach čítacieho spolku panovala dobrá nálada a keď boly porobené prípravy, okresný slúžny pán Éder s deputáciou siel pre obľúbeného vyslanca. Keď pán ablegát vstúpil do dvorany, bol vrele uvítaný. Sotva však bol vitaniu konec, tu očakávalo pána vyslanca milé prekvapenie. Pred Kruh tetíž došiel pekný faklový pochod, boli to präparandisti, ktorí pod vedením profesora Franca Ditterta usporiadali serenádu oslavovanému ablegátovi, ktorý sa za túto pozornosť dojata poďakoval.

Počas hostiny povstal direktor präparandie Gejza Somogyi a v peknej reči pozdravil obľúbeného ablegáta vyzdvihujúc jeho zásluby o okres a vlast a jeho nezlomnú vernosť ku zásadám slobodomyselnosti a jej zástave. Ubezpečil ho o dôvere a oddanosti voličov, prosiac ho, aby ani on svoju lásku od okresu neuprel.

Potom povedali ešte zdravice: kráľ. škôldozorca Július Berecz v mene druhého okresu pozdravil pána ablegáta, Rudolf Akantisz vyniesol zdravicu na Justhovskú famíliu a na fčišpána stolice a slúžny Éder na famíliu pána ablegátovu. Potom pán ablegát v peknej reči poďakoval sa za pozdravy, vysloviac svoje potešenie, že má príležitosť prijať do potyku so svojimi voličmi. Behom svojho krátkeho účinkovania ablegátskeho videl také dobroprajné oceňovanie jeho práce, že z toho bude čerpať silu, horlivosť a vytrvalosť v budúcnosti. Potom vysloviac

svoju vďaku za dôveru jemu preukázanú pripil na zdravie svojich voličov. — Potom odznelo ešte viac prípitkov a spoločnosť v dobrej nálade trávila večer.

Poctenie nášho ablegáta a jeho ochotnosť v každých záležitostiach okresu je len zárukou obapolnej dôvery, ktorej stále upevňovanie prajeme si úprimne.

S úctou

Hornoturčan.

Dolný Liptov, dňa 2. dec.

Vysokoctený Pán Redaktor!

Náš, už teraz zelený Mních prišiel po tieto dni do zlého chýru, lebo hrúza a strach pojala okolitých obyvateľov preto, že vraj tam na ňom betári sa zdržujú. Takéto a podobné chýry išly z úst do úst. V jeden večer vyrabovali vraj kaplána, druhý večer Liskovana, inokedy zas vraj sklárovi vzali peniaze aj s krôšňou. Môžete si myslieť, že za dlhý čas sa báli India jeden alebo dvaja ísť popri tomto Mnichu. Keď sa o tomto už aj vrchnosť dopočula, urobila poriadky, aby títo betári boli zľapaní a vedľa ich skutkov trestaní. Po dlhom pátraní žandárov a ružomerských policajtov vysvitlo, že je to len klam tých korheľov, ktorí peniažky u Kubka prepili a potom pred ženami povedali, že ich betári orabovali.

Nesmiem zabudnúť podotknúť tu, že tento náš Mních sa trochu zazelenal, to je zásluhou eráru, ktorý svoju čiastku Mnicha prvý začal sadiť priesadkou. Keď erár videl, že sa to darí, ponuknul okolitým obciam darom priesadku, aby aj oni svoju čiastku vysadili. Teraz je aspoň kde je lepšia zem, zelená hora asi na dva metre vysoká. Okolité obce až posiaľ dostávajú túto priesadku, tak že v horách naše grúne s roka na rok vysadia, a ktoré obce si to pekne riadia, ešte vláda posielala im premie po 100 a 200 korún.

Po tieto dni stalo sa v meste Ružomberku, že slúžka sklára Goldstickera jeho aj s celou rodinou chcela otráviť, len vraj preto, aby nemohol sa ustanoviť k súdu jej gazda, ktorý ju bol zažaloval ešte pre zločin. Teraz tam sedí v chládku.

Na táraniny „Obrancu“ v 47. čísle „Krešťana“ na mňa podané poviem len toľko: aký človek taká reč. Veď pán Štiavnický mu poriadne vyčítal kapitolu a preto ak má ešte iskru Iudskosti, nech sa mu ukáže a dobročinný spolok bude mať 100 korún. Ten pán „Obranca“ iste taký Iudár bude, ako pán opát Molnár, vyslanec na diete.

S Bohom

Ondrej Mních, st.

BESEDNICA.

Neprijemnosti v medových týždňoch.

Prv bola to stolárska dielňa. Teraz býva v nej kováč. Na dverách zabarvených na zeleno sám majster načmáral tento napis: „Kováčska dielňa.“

— Dobrý deň, — pozdravím majstra.

— Pán Boh daj!

— Kedy prídete ku mne obzreť komia? Veľmi sa z neho čmudí.

— Čmudí? Tomu ja neviem pomôcť. Vždy čmudí? Tomu môže odpomôcť len murár.

— To je nepríjemné.

— Dom je celkom zanedbaný, pane. S mojej strechy silnejší vetor sfúkne tehly. Vidíte táto rozbitú miskú? Tehla spadla na ňu.

— Prečo to nepoviete majiteľovi domu?

— Majiteľovi domu? No to by bolo to najlepšie. Ja som práve v takom položení ako vy. Majiteľ domu nechce dať nič poreparovať. I to okno tamto už skoro cele vypadne. Musel som ta pribiť dosky a veru nové okno by sa malo ta už vložiť.

— Vy spávate nazadku?

Na hlučný rozhovor prišla do vyhne aj manželka kováčova a začala posmeľovať svojho muža, aby prehovoril s majiteľom domu o nové okno, lebo oni majú právo žiadať od majiteľa domu, aby dal zhotoviť nové okno.

— Netrkoc, sprostaňa, — osopil sa na ňu muž.

— Teda aspoň rozpovedz pánovi tú druhú vec, — pokračovala žena.

— Načo by som sa mu mal ponosovať, i tak nám nemôže pomôcť.

— Čo môže byť tá druhá vec? pýtam sa zvedave.

— Pane môj, mali sme veľkú nepríjemnosť.

— Prečo?

— Pre prach proti hmyzu.

— Pre prach proti hmyzu? — pýtam sa prekvapený.

— Áno, áno, pre prach proti hmyzu, proti plošticiam, švábom, blehám a iným takým naničhodným hmyzom.

— Aspoň hovoria, že ten prach pustoší hmyz, ale slečinka zo sklepu hovorí, že: nie — vskočila do reči manželka kováčova.

— Ale čo vás to má trápiť, či ten prach pustoší hmyz alebo nie? — pýtam sa ženy.

— Keď nepustoší, tým je horšie, — odpovedala žena.

— Ale ja tomu všetkému nerozumiem, čo chcete povedať, — rieknem trochu už znepokojený nejasnými slovami kováčovej ženy.

— No nedbám teda, keď je už vec natoľko, teda rozpoviem všetko ako sa mala vec — vetil kováč a začal rozprávať:

— Boli sme svoji, ja a tuto moja stará, už asi týždeň.

— Dva týždne! — vskočila mu žena do reči.

— Nuž dobre, teda dva týždne... Ja som práve okúval koleso pre suseda v šmikni, keď zrazu prišiel ku mne jeden pán. Hneď sa mi tak zdalo, že je to agent.

— Čo sa bude ľubiť? — tážem sa odkladajúc kladivo.

— Prišiel som, či sa vám nebude ľubiť niečo odo mňa kúpiť? — prehovoril cudzinec, ktorého po jeho reči hneď bolo poznať že je Nemeec.

— Nič, nič nekúpim! — odseknul som krátko aby tušil, že sa mi jeho návšteva neľúbi.

— Nuž teda keď už nič nekúpate, aspoň obzrite môj prach proti hmyzu, lebo tento prach je skutočne opravdovým zázrakom sveta.

Na nešťastie vtedy vstúpila do vyhne moja stará a teraz jej začal rozprávať ten pán o jeho prachu proti hmyzu.

— My nemáme v dome žiadneho hmyzu, darmo nám váš prach ponúkate, — ozval som sa znova aby sa preč poberal.

— U vás niet, ale jest dosť hmyzu u susedov. Každý človek nedá toľko na čistotu ako vy. Muchy, blechy, ploštice, šváby, rusi, pavúky vyhnú od tohto prachu, ba ešte aj ich zárodoky znivočí tento prach. Čokoľvek sa týmto prachom posype, či je to šata, perina, alebo zviera, pes, mačka, všetko sa zachráni od hmyzu.

— Stará — hovorím na to obrátiac sa k mojej žene — ten pán hovorí niečo. Či sa pamätáš, jako sa lanského roku ponosovala stará Kurková, ktorá sem bola prišla z hlavného mesta letovať a jako sa ponosovali na hmyz aj ostatní letujúci hostia? Vari čo by sme kúpili? Nie? Sme mladí, musíme pohýňať rozumom.

— Ako? — tázala sa žena.

— Nuž tak, že potom z toho prachu predáme, kto ho bude potrebovať.

— A drahšie?

— Pravdaže drahšie!

— Nuž ja teda nedbám — hovorí žena — keď z toho prachu trochu kúpime.

Na toto agent lámanou slovenčinou znova začal vychvaľovať svoju portieku a viac krát spomenul slovo: „en gross“. Ja a moja stará nevedeli sme si inak vysvetliť to slovo, než že agent hovorí, že chceme prachu za jeden groš. Preto teda hovorím agentovi:

— Ale čoby za jeden groš, my chceme prachu za dvadsať groší!

— Cvancig — gross! — riekol agent s potuteľným úsmevom. — Dobre, pošleme dvadsať gross pakle.

A potom agent vyťahol z vrecku tlačenej hárok papiera a predostrel mi ho, aby sa na to podpísal.

Boli sme mladí manželia, teda na význam podpisu sme ani nepomysleli. Podpísal som teda listinu.

— Na tri mesiace, — hovorí agent.

— Ale dobre, o tri mesiace — povedám, — i tak je teraz zima, niet v dedine takých ľudí, ktorí by ho kúpili.

Keď sa agent a to rýchle sobral a odišiel, moja stará sa ma pýtala:

— Janko, či si nevykonal nejakú hlúposť, že si toho prachu kúpil za dvadsať groší?

— Ach nuž veď je štyridsať krajciarov nie svet, — rieknem aby uspokojil ženu — a potom i tak len o tri mesiace pošle ten prach.

— Avšak o pár dní pozdejšie, teraz práve budú tomu dva mesiace — pokračoval majster vo svojom vy-

pravovaní — dostali sme jednu bednu. Otvoríme ju a tu k nášmu najväčšiemu podiveniu najdeme jedno konto.

— Stará — zvolal kováč na svoju ženu, — nože dones to konto, ukážeme ho pánovi.

Žena odbehla do izby a kováč v svojich čiernych prstoch držal predou mnou zmačkané konto, ktoré znelo nasledovne:

Na vašu útrovu a zodpovednosť posielame vám:

20 veľkých balíkov prachu Diana	
po zl. 2.50	spolu 50 zl. — kr
20 fukačiek k tomu po zl. 1.50 „ 30 „ — „	
20 flášiek esencie k natieraniu	
po zl. 3.35	„ 66 „ 10 „
	Spolu: 146 zl. 10 kr.

— A teraz sa vás pýtam, milý pane, či je to nie nehanebnosť? Sme ľudia chudobní, máme všetkého spolu jednu perinu, niekoľko vankúšov a pár hrúčených tanierikov a i to sme kúpili na borg. Čo máme my teraz už robiť s tým prachom proti hmyzu, ktorého nám poslali skoro za poldruhej stovky? Veď v celej dedine niet poldruhasto ploštie?

— Nuž ale akože ste mohli objednať toľké množstvo toho prachu? — pýtam sa.

— Nuž veď som tomu agentovi povedal, že len za dvadsať groší aby mi toho prachu poslal. Ešte on sám hovoril, že len za en gross, ale ja som mu riekol, že za dvadsať. Nuž sme boli aj so starou toho presvedčenia, že len za dvadsať groší pošle toho prachu a preto som mu aj ten list podpísal.

— A potom, keď ste konto vyťahli z balíka a prečítali, k čomu ste sa odhodlali?

— Nuž vzal som bednu aj s prachom a zaniesol na železničnú stanicu a chcel som všetko späť poslať.

— Pravda na železnici neprijali späť doručovací list?

— Veru nie.

— A ďalej čo sa stalo?

— Teraz bedna leží na železnici a ja piateho januára dostanem zmenku na 146 zlatých 10 krajciarov. No, povedzte mi, čo mám teraz robiť?

— Veru neviem vám poradiť, — milý majster.

— Celé noci nevieme spať od starostí, — ozvala sa teraz žena. — Bože môj, Bože môj, jak strašná to vec. Celý rok nezarobíme dvesto zlatých a teraz razom by sme mali toľko vydať. Takýto mizerný kvartír a k tomu toľko prachu proti hmyzu! Lepšie by bolo keby sme mali blechy a nie prach proti nim.

Na to som sa odobral od úbohého manželského páru. Vyšiel som do slobodnej prírody a rozmýšľal som, že to predsa musí byť nepríjemné, keď človek v medových týždňoch nevie spať pre prach proti hmyzu. Ale ani to mi nevyšlo z hlavy, jak veľká môže byť ľudská nesvedomitosť.

— a.

Zimné listy.

Ku povšimnutiu mladým a starým rovnako.

I.

Veľactený pán redaktorko! Ponevác sa blížia zimné dlhé večery a v takýto čas je dobre aj dačo veselého písať a čítať, činím to prítomne v tom dobrom humore, v ktorom sa nalezám, a ťufam, že také aj et. čitatelia vďačne príjmu a budú čítať.

Bár som už starší človek, ale predsa chcem písať o fašiankoch, láske, zasľubeniach, svadbách.

Veru tak!

Neni to malá vec pán redaktorko. Ešte aj pomysleť na to je veľa, teda ešte písať o tom! Medzitým podotknem, žeby som veľmi vďačne započal od samého začiatku a nanovo, ale veru nemám ani najmenej príčiny obanovať, že som si zviazal život s mojou starkou. Hej ale, keď som sa pred 50 rokami vrtel okolo nej, ešte aj to peklo sa pohlo, aby sme nemohli byť svoji.

Jednomu sa nepáčilo krstné meno! Už jako aj môže byť tvojou manželkou, ktorá sa menuje: Katuša! ktorá je na každého zvedavá?

— Len to je chyba? rieknem. No vtedy budeme iste svoji.

— Hm, len že to bol začiatok začiatku. Len potom nasledovali litánie.

— Teda jako, chudák? Je chudobná!

— No ani to nerobí nič. Má bohaté srdce, plné lásky. Viac to stojí nad svetské poklady.

— Nikomu neni pekná, len tebe!

— No teda vtedy je práve dobre. To by len bolo treba, aby bola drahému pekná a nie mne!

Dokiaľ došli oddávky, už bola aj krivá. Naša kmotra to podchytila na ňu. Síce tak si vykračovala, jako da-jaký ofícier. Potom aj o tom povrávali, že má vnútornú chorobu, na jar že iste pôjde.

Už sám dobrý Pán Boh vie, čo všeličo naklochnily ešte tie kmotričky. Ale hádzaly brach o stenu. Katušu mi Boh prisúdil a stala sa aj mojou.

A jej srdce naozaj bolo plné lásky oproti mne. Táto láska premenila sa v opravdivé zlato. Preto myslím, že nám dá dožiť Pán Boh zlatú svatbu.

— Šak ver Katuška moja, rečiem aj teraz ku nej, jako píšem tieto riadky pánu redaktorovi. A ona prílepi sa ku mne, jako pijavica.

— Vieš-li čo píšem teraz?

— A odkiaľ to mám vedieť?

— Keď som fa prvý raz bozkal na prahu vašej brány, pod tým veľkým orechovcom, a ty si to vyžalovala!

— Ale choďte už, netáraj také darobnice pred zlatou svadbou, veď si len neni decko!

— To som duša moja, to, len že nie také mladé decko.

Veru že som pobozkal moju „starkú,“ ktorá mrmlúc jako staré pivo odišla. Ja ale veruže som sa díval za ňou tak blažene, tak pyšno a s takými čistými citami

preplneným srdcom, jako dávno pred tým — hovorím — pred 50 rokami!

Hľa pán redaktorko, jedon starý-starý manželský pár, ktorý sa chystá ku zlatej svatbe!

Ale snád sa budú aj pytať pán redaktorko, aj et. čitatelia, že pre jakú príčinu prednášam ja tieto vnútorné rodinné traktácie, ktoré majú miesto tam pri kozube!

Teda jednoducho preto, aby som podal mládeži obraz obľadom toho, že takýto bol život, manželstvo starých dobrých rodín.

Tak je a nie ináč, dievčatá, mládenci a ostatní! Síce v mojom mládeneckom veku nebolo v obyčaji na majetky a veno kontrakty písať. Kontrakt povstal z lásky. Tento kontrakt bol potom sobášom pečatený!

Prichodí mi tu na um jedua malá história. Vyprával mi ju môj sladký otec — nech mu dá Pán Boh večné odpočinutie — lebo udala sa s ním

V jedny fašianky dostali sme nového kňaza. Starý kňaz bol chorý, musel odísť do Budapešti ku operácii. Jako, jako nie, ale sa stalo, že sv. stolica vyriekla na mladého kňaza sentenciu, že pre volajakú právnu formu nebol oprávnený sobášit a uzavrené manželstvá boly neplatné; na novo treba rieknuť „do jej a mojej smrti.“ Síce v tie fašianky prisahalo si vernosť 12 párov. Mužskí dozvedeli sa najprv o tom. Aj môj otec išiel veľmi pyšno domov a riekol mojej matke:

— No starká, manželstvo naše je neplatné! Teraz môžeš si vyvoliť druhého manžela.

Moja drahá matka zbfadla na smrť, potom sa pytala:

— A ty si vyvolíš druhú manželku?

— Čo by tom si vyvolil, starká moja, — riekol môj otec a so slzami radosti v očiach vrhli sa jedon druhému do náručia.

— Keď by som musel stokrát prisahať — pokračoval môj otec, — každých sto ráz by som prisahal len tebe!

— Aj ja, — plakala moja sladká matka.

A vidíte takto nímilo všetkých 12 párov. Naraz išly do kostola a naraz obnovily „do jej a do mojej smrti.“

— Teda preto hovorím, že najhlavnejší základ manželstva je opravdová láska.

Bez tejto staviate na piesku; taký dom vystavíte, ktorý smetie najprvší víchor.

A veru v manželskom živote sú víchry.

— Však ver Katuška? — pytam sa manželky, keď píšem tieto riadky.

— Veru že sú, ale potom, keď sme ich odohnali, potom nastúpi jasný, spokojný čas.

— Teda kedy bol u nás najväčší víchor, Katuška?

— Ale nebuď už decko, načo o tomto hovoriť tým, ktorí sa chystajú ku zlatej svatbe!

— Pán Boh fa priniesol môj anjel!

— Len nebudeš aj teraz tak vyprávať ako pred 50 rokami.

— Ba veru áno, lebo ešte aj teraz ťa milujem tak, ako predtým dávno

— Ja ešte lepšie, — vetila žena.

No pán redaktorko, čo povieť na to?

Pamiatka Michala Vörösmartyho.

Dňa 1. decembra minulo tomu práve sto rokov, čo sa narodil veľký básnik Michal Vörösmarty, pôvodca „Szózat“-u v malej dedinke Kápolnás-Nyék v belehradskej stolici. Vörösmarty patril medzi buditeľov uhorského národa, ktorý básnickou nadanosťou poukazoval na jeho slabosti a svojimi dielami budil lásku k vlasti a vernosť ku kráľovi a vykázal mu novú cestu života.

Slávnosti započali sa už 30. nov. v rodisku Vörösmartyho, v obci Kápolnás-Nyék, kde shromáždilo sa obrovské obecnstvo, aby holdovalo jeho pamiatke a odhalilo pamätnú mramorovú tabuľu na tom dome, kde sa pred sto rokami slávny básnik narodil. Pri slávnosti zastúpené boli všetky vrstvy obecnstva a všetky krajinské vedecké a literárne spolky. Budapešťianska univerzitná mládež ale oslávila pamiatku Vörösmartyho na mestskom dome.

Hlavné slávnosti však odbavovali sa v Stolnom Belehrade (Székesfehérvár). Na týchto slávnostiach zastúpení boli všetci činitelia verejného života. Tam bola vláda, ktorú zastupoval ministerský predseda Koloman Széll (zať Vörösmartyho) s ministrami Wlassicsom, Plószom a Darányim, tam boli štátni sekretári Béla Vörösmarty (syn osláveného básnika), Ign. Széll a Michal Zsilinszky. Zákonodarstvo zastupovali početní veľmoži a krajinskí vyslanci; krem toho susudné stolice, mestá, skoro všetky krajinské literárne spolky a vysoké školy vyslaly deputácie, aby takto vzdaly svoj hold veľkému básnikovi.

Slávnosť započala sa omšou v chráme cistercitov, z ktorého potom celé skvelé obecnstvo tiahlo do stoličného domu, kde za slávnostného zasadnutia odhalená bola podobizňa Vörösmartyho. Tu povedal slávnostnú reč hlavný notár Arthur Szűts. Potom bola za veľkého oduševnenia odhalená pamätná tabuľa s obrazom básnika na budove gymnásia cistercitov, kde sa Vörösmarty za päť rokov učil. Tu ziersky opát Vajda povedal peknú reč, v ktorej vyličil veľké zásluhy niekdajšieho žiaka belehradského gymnásia Vörösmartyho. Po odhalení tabule nasledovalo slávnostné shromáždenie stolno-belehradského „Vörösmartyho kruhu“ v mestskom divadle pod predsedníctvom grófa Eugena Zichyho. Vkusne ozdobené a utešene osvetlené divadlo naplnilo obrovské obecnstvo. Na ozdobenom javišti stála ovenčená socha básnikova a popri tej dlhý, zelený stôl, za ktorým sedelo predsedníctvo literárneho kruhu a minister kultu dr Július Wlassics. Gr. Zichy pozdraviac hostov zahájil zasadnutie, na čo profesor cistercita dr Vass predniesol svoju úvahu o poezii Vörösmartyho. Po peknej prednáške Július Vargha, člen Vedeckej akadémie predniesol svoju „Ódu k Vörösmartymu.“ Vzletná báseň prijatá bola s blučným po-

tleskom. Potom vstal minister Wlassics a v mene vlády v hlboko premyslenej reči vyzdvihol, čo bol Vörösmarty pre Uhorsko. Rozvinul, že básnik vstúpil do uhorského národa nový život, nové nádeje, nové vznešenejšie ideále a upravil ho na cestu sebazoznania. Reč ministrova prijatá bola s ohromným oduševnením. Nasledovala báseň Antona Váradího Apotheosis, po ktorej stolnobelehradský mešťanosta Jozef Havranek ďakoval obecnstvu za valnú účasť na slávnosti. Sotva dopovedal posledné slová, zpoza kulisní zavznely dojímavé zvuky „Szózat“-u. Cele obecnstvo vstalo a s divadelným chórom spievalo národnú pieseň. Po shromáždení obecnstvo pochodom tiahlo ku soche Vörösmartyho, ktorú slávnostne ovenčili.

Popoludní bola v hostinci „U uhorského kráľa“ veľkolepá hostina, počas ktorej ministerský predseda Széll vyniesol zdravicu na jeho veličenstvo kráľa. V zdravici svojej poukázal na Vörösmartyho jednu báseň (Fóthi dal), v ktorej líči oddanosť uhorského národa oproti svojmu korunovanému kráľovi. Zdravica ministerského predsedu urobila na všetkých prítomných hlboký dojem a oduševneným éljenom nebolo konca-kraja. — Rad slávnosti skončil sa slávnostným predstavením v mestskom divadle, faklovým pochodom a osvetlením mesta.

Pamiatku Vörösmartyho pekným spôsobom zasvätili v hlavnom meste stredné a meštianske školy, jako i rozličné spolky a divadlá tiež usporiadali slávnosti k pocte veľkého básnika. Ani vidiek nezaostal, lebo skoro v každom väčšom meste zasvätili storočnú pamiatku narodenia Michala Vörösmartyho.

K nemu.

Odišiel si mi zas
Ďaleko do Pešte,
A milý Pán Boh vie
Či ťa vidím ešte?

Či ťa vidím ešte
Dakedy, či nikdá,
O rok, asnaď o dva —
Jak milý Pán Boh dá.

Ale či mi dotiaľ
Ešte verným budeš?
Či tvoju Marienku
Zatiaľ nezabudneš?

Ty — kdekoľvek chodím
V ľavo lebo v pravo
Vždy mi pred očima...
Potešenie drahô!

Keď večer na veži
Ticho, smutne zvoní,
Srdce ma zabolí
Z očí slzy roní.

Keď vidím tie miesta
Kde sme spolu boli,
Rozžialené srdce
Ukrutne ma bolí...

Vrhne sa na postel
Kde si ty spočíval,
Kde si o Marienke
Sladké snívky sníval...

— Ani v tom, ani v tom
Potechy nenájdem
Len keď užialená
Do kostola zájdem.

Obrátiač tvár k Bohu
Pomodlím sa vrúčne.
Citím že sa mi tým
Upokojí srdce...

Marienka.

CHÝRNÍK.

Jeho veličenstvo kráľ po dlhšom pobyte v Gelove a v Budapešti večer dňa 4. t. m. so svojim sprievodom odcestoval do Viedne. Predpoludním v deň svojho odchodu potvrdil voľbu grófa Bélu Széchenyiho za strážcu koruny, ktorý hneď složil prísahu do rúk jeho veličenstva.

Deputácia Baňskej Štiavnice pod vedením hl. župana Belu Horvátha a mešťanostu Jozefa Szittnayho tieto dni vyhľadala ministrov Lukácsa a Darányiho a Graenzensteina štát. sekretára v ministerstve financií, aby im odovzdala diplomy čestného mešťanstva. Menovaných ministrov a štát. sekretára, jako známo, mestá Štiavnica a Belá boly v lete zvolily za svojich čestných mešťanov.

Dobročinnosť. Jeho veličenstvo kráľ štyristo korún daroval zo svojej privatnej pokladnice lipoveckým vybořelcom.

Vyznačenie. Turecký sultán vyznačil nášho veľvyslancu baróna Heinricha Calice cisárskym ottománskym diamantovým rádom „Nisan i Ifihan.“

Sub auspiciis regis. Jako známo, svoje štúdia výtečne skončivších mladíkov vyznačuje i jeho veličenstvo. Tak tieto dni na budapeštianskej universite právnika Roberta Schatza ml. a na lekárskej fakulte Felixa Schillera povýšili za doktorov sub auspiciis regis a na universite v Koložvári tiež tak právnika Bélu Reibolda a medicína Karola Floriana. Osobu jeho veličenstva zastupoval v Budapešti minister Wlassics a v Koložvári Michal Zsilinszky, štátny sekretár pri ministerstve výučby. Mladí doktori dostali od jeho veličenstva utešené brilliantami vykladané prstene s monogramom kráľovym: I. F. J.

Imeretinski zomrel. Knieža Alexander Konštantinovič Imeretinski, hl. guvernér varšavský 30. novembra zomrel vo Varšave. Imeretinski bol dôverníkom cárovým a keď nastúpil svoju vysokú hodnosť, Poliáci prijali ho dosť sympaticky, lebo mysleli, že prestane neúprosne prenasledovanie Poliakov. No tieto nádeje ich sklamaly, lebo Imeretinski s nemilosrdnou prísnosťou spravoval ruské Poľsko. Zvláštna náhoda, že 29. novembra dal obesit päť poľských robotníkov z Czenstochowa, ktorí zavraždili jedného druhého poľského robotníka, tajného to špehuňa ruskej vlády. Hlavný guvernár tam bol pri poprave prítomný a o deň na to porážka srdca i jemu vyhasila život.

Búrky a povodne. Na Adriatickom mori panujú veľké búrky, ktoré narobily veľké škody na pobreží mora v Itálii. V Genue obrovský víchor sboril ešte nedostavený štýrposchodný dom. Robotníci na veľké šťastie stačili sa zavčasu ratovať. Na mnohých stranách Tabianska boly veľké povodne, následkom ktorých udaly sa mnohé nešťastia, menovite na železničných dráhach, kde i viac ľudských životov padlo v obeť.

Duell trenčianskeho fõispána. Hlavnomestský časopis Budapešti Napló priniesol tieto dni taký článok o zakladaní cukrovej fabriky v Tr. Teplej, že sa Gejza Osztroluczky, fõispán stolice trenčianskej cítil byť tým článkom urazeným a preto hlavného redaktora menovaného časopisu kraj. vyslanca Jozefa Vésziho vyzval na súboj. Súboj mal sa odbyvať na pištole v ječnej hlavnomestskej husárskej kasárni, ale jako na kommando Vészi natahoval kohútik novej pištole, prst sa mu pošmiknul a pištoľ vypálila. Sekundanti ustálili, že pištoľ vypálila náhodou a súboj zastavili. Na to Vészi vydal osvedčenie, že fõispána Osztroluczkeho ani v jeho charakteri ani v jeho poctivosti urazit nikdy nechcel a jak niektoré tvrdenia jeho časopisu považoval hlavný župan pre seba za urážlivé, to úprimne ľutuje a patričné výrazy odvoláva. Krem tohoto ponúka mu aj zbranné zadost učinenie za takých podmienok, aké fõispán označí. Následkom toho osvedčenia čestná záležitosť medzi Osztroluczky a Vészim je dľa pravidiel rytierskosti celkom vyhavená.

Chýr o smrti pápeža. Rímske časopisy píšu, že 28. novembra po celej Itálii rozletel sa chýr, že pápež zomrel. Keď sa o tom chýre av. otec dozvedel, chutne sa zasmial a rieknuť: „A veru mi ani na um neprichodí, aby potvrdil tie chýry, ba v sobotu pojdem do baziliky a ukážem, že ešte žijem.“ A tak i bolo, v sobotu pápež Lev za obvyklých obradov šiel do baziliky, kde ho shromaždené zástupy veriacich s veľkým oduševnením prijaly.

Nové mosty nad Váhom. Opätovne potvrdzujú sa chýry, že v ministerstve obchodu pracujú na plánoch dvoch mostov, ktoré sa majú postaviť v liptovskej stolici. Jedon most ponad Váh má sa postaviť pri Lipt. Sv. Mikuláši na hradskej ceste vedúcej do Palúdzky a druhý most v Nemeckej Lupči.

Utopil sa. Jozef Kraus, kníhvedúci Priemyselnej banky v Nitre pred niekoľkými týždňami odcestoval na Rivu, aby sa trochu zotavil. Tu však 28. novembra na člunku vozil sa po jazere Garda, jakosi však člnok sa prevrhnul a Kraus padnúc do jazera utopil sa. Práve v ten deň, keď telegrafická zpráva o jeho smrti došla do Nitry, došiel jedon list od neho, v ktorom píše, že sa 1. decembra vráti domov.

Nedeľný odpočinok a výročné sviatky. Minister kupectva i toho roku vyzdvihnuť nedeľný odpočinok pripadajúci na nedele pred výročnými sviatkami. Dľa toho v nedeľu pred Vianociami 23. dec. a v nedeľu pred Novým rokom 30. decembra cez celý deň možno v závodoch predávať a v dielňach pracovať.

Krádež vo Vatikáne. Ako známo, asi pred mesiacom poslal ešte nevypátraní zloději vlámani sa do pokladničných miestností Vatikánu a odniesli rozličných cenných papierov v hodnote 270.000 lfr. Jako tezas z Genuy oznamujú, policia chytila tamojšieho advokáta Pescia, lebo zdá sa istým, že on odobral a speňažil ukradené papiere, ktoré tiež už našli u viacerých bankárov v Milano a Firenze.

Deti u pápeža. Dňa 29. novembra pápež Lev XIII. v chráme sv. Petra prijal žiakov a žiačky rímskych kat. škôl, pri čom prítomní boli aj rumunskí a španielski pútnici. Mládež rozostavila sa pred hlavným oltárom a keď pápež vtiabnu do chrámu, z desať tisíc úst ozval sa odnávnený výkrik: „Evviva il papa-re!“ (Nech žije pápež-kráľ) Dva hudobné sbory zabraly vojenskú hymnu pápežského štátu. Po obvyklej modlitbe pápež udelil prítomným apoštolské požehnanie, na čo mládež vyšla v radoch z veľkého chrámu.

Neopatrnosť. U gazdu Jozefa Adroviča vo Varšave dňa 1. t. m. mlátili zbožie na stroji. Ku mláčačke dostalo sa malé dievča susedného mlynára a následkom nedostatočnej opatrnosti stroj zachytil šatočky dievčatka, ktoré pri tom utrpelo také rany, že na štvrtý deň skonalo.

To je lebka! V americkej obci Galesburg namiesto ochorevšieho zvonára jeden murín, kresťan, chcel zazvoniť k službám Božím, ale pritom zachodil tak neobratne, že sa mu povraz okolo drieku okrátil a rozkolísaný zvon vyhodil ho na 5 metrov vysoko. Úbohý murín z 5 metrovej výšky padnuť a hlavou búsil do jednej 6 centimetrov hrubej hrady, ktorá sa hneď prelomila. Murínovi krem malého oskúlenia kože nestalo sa nič.

Rozsobáš jedného strelca. Pekná a mladá manželka povestného new-yorského strelca Charles A. Richtera, ktorý pred niekoľkými rokami produkoval sa i po európejských veľmestách, zadala proti svojmu manželovi žalobu o rozsobáš. V žalobe svojej udáva, že už zunovala každý večer slúžiť svojmu mužovi za cieľ, aby jej mohol s blavy sklenné guľky sosterfovať. Tieto producie poskytujú jej mužovi slávu a divákovi zábavu, ona však od ustavičnej rozčulenosti stala sa takou nervósnou, že žije v stálych smrteľných úzkostach, lebo je presvedčená, že muž ju raz produkujú sa v streľbe — zastrelí. Strelec Richter už aj odpovedal na žalobu a veľkú nervositu a smrteľný strach svojej manželky pripisuje tej okolnosti, že jeho žienka nedávno obznámila sa s jedným mladým a driečnym železničným konduktorom, za ktorého by sa teraz rada vydala. Americký súd ešte nevyniesol výrok v tejto rozsobášnej pravote.

Platy chýrnych divadelných hercov. Chýrna herečka Sara Bernhardt odcestuje so spevákom Coquelin-om do Ameriky na hosťovskú hru. Impresario pani Sary Bernhardovej za každý večer platí jej bude 5000 a Coquelinovi 2500 frankov. Že také platy dostávajú chýrni herci, o tom podáva zaujímavý výkaz časopis „Gil Blas“. V parížskej veľkej Opere Fanny Essler dostávala ročne 46.000 frankov, Šarlotta Grisi 42.000 fr., Duprez dostával 70.000, Mario 30.000, slečna Falcon 50.000 a Žofia Cuavelli 100.000 frankov. Plat pozdejších hercov už stále rastie: Farre dostával 90.000, Maria Jasse 60.000, Gueymard 72.000, Geymardová 60.000, Lassalle 68.000, Jean de Reské 82.000, Richardová 60.000, Roza Carov 85.000, Renand 60.000, a Alvarez mal 100.000 frankov ročného platu. Chýrnej speváčkej Adeline Patti za každý večer platili v Amerike 25.000 frankov.

Africký missionár v Budapešti. Zo Strednej Afriky, od rieky Zambezu prišiel do Budapešti missionár Ján Hiller, ktorý doviezol sebou aj jedného 14-ročného murínskeho chlapca. Malého murína pred piatimi rokmi kúpil od jeho rodičov na trovy innsbrukskej univerzity a Hiller pokrstil ho na meno Peter, dal mu priezvisko Kanizius a odtedy vychováva ho vo viere kresťanskej. Teraz ide s ním Hiller do Lissabonu, kde malého Petra Kaniziusa vyučia za missionára, prv ale pochodia väčšie mestá Európy, kde bude Hiller kázať a milodary zbierať na africkú missiu. Z ďalekej Afriky došlý páter Hiller v nedeľu kázal vo dvoch budapeštianskych kat. chrámoch za prítomnosti veľkého obecnstva a na oboch miestach sobieral hodný obnos pre katolícku missiu v Afrike.

Nešťastie. Traja furmani: Štefan Hraško, Ján Kónya a Ján Janušik kopali zem na Zobore pri Nitre. Medzi kopaním veľká vrstva zeme sa svalila a zasypala robotníkov. Hraško a Kónya boli už mŕtvi, keď ich vyťahli, Janušik ale utrpel také ťažké úrazy, že ho museli zaniest do nemocnice.

Tá pálenka. Dvaja susedia v Štavníku Štefan Dulovits a Koščak idúc o polnoci z krčmy pobili sa, pri čom Dulovits tak poranil Koščaka, že museli hneď ísť pre lekára do Sp. Soboty. Dulovits je známy ako človek veľmi výstupný, ktorý už viackrát sa pobil v krčmách.

Milenka zlodejkou. Robotník Simon Japek mal milenkou 18-ročnú robotníčku Annu Zláza, ktorá ho tieto dni obkradla a 120 korún. Oškodený robotník oznámiač vec u polícii udal, že jeho Anka zaiste odcestovala do Veľkého Bobrovcu, kde má mať rodinu.

Päťnásobná poprava. Vojanský súd vo Varšave nedávno na smrť odsúdil päť czenstochowských roľníkov, ktorí zavraždili jedného dozorcú, leby mysleli, že je špehúnom ruskej vlády. Knieža Imeretinsky, hlavný guvernér varšavský dal previesť výrok smrti a tak všetkých päť robotníkov dňa 28. novembra popravili vo varšavskej pevnosti.

Obrovské delo. „New-York-Herald“ píše, že vo wattervilleskej zbrojnici zhotovujú teraz jedno obrovské delo, ktoré objednala vláda Spojených štátov. Delo postaví pred New-Yorkom na Sandy-Hooke, aby bránilo new-yorské pobrežie. Podobné kanóny postaví americká vláda i na iných významnejších bodoch amerického pobrežia. Nové delo je 17 metrov dlhé a váži 126 tón, teda 1260 metrických centov; nábitok do tohoto dela je jeden meter a 60 centimetrov dlhý a váži 2370 funtov; otvor dela, ktorým sa nabija, je 48 centimetrov široký, kdežto úplná šírka zadnej časti obnáša 2 metre a 6 centimetrov. Ku jednému výstrelu treba 1060 funtov pušného prachu, ktorý pri výstrele vyvinie na steny kanónu 36.000 funtov tlaku na štvorcový palec. Jeden výstrel stojí 865 dollarov, t. j. 4325 korún. Sila obrovského dela je úžasná; nesie na dvadsať morských míľ, teda asi na tridsaťpäť kilometrov. Výška najväčšieho

Platný od 1. októbra 1900.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. októbra 1900.

Budapest—Galantha—Zsolna

Stanice.	triedy	expres	osobný	rýchlo	osobný	osobný
		vlak I.	vlak I-III.	vlak I-II.	vlak I-III.	vlak I-III.
Budapest ny. p.	ind.	1 00	—	7 30	9 25	9 05
Galantha	—	3 47	—	10 20	2 30	3 00
Gány	—	—	—	—	2 41	3 09
Szered	érk.	—	—	10 34	2 51	3 17
Súr	ind.	—	—	—	*3 03	—
Szilád-Zéle	—	—	—	—	3 13	3 32
Lipótvar	érk.	4 18	—	10 52	3 26	3 42
Liptóvár	ind.	4 19	8 20	11 02	3 41	4 00
Madunicz 33. sz. ōrh.	—	—	8 29	—	*3 48	—
Nagy-Kosztolány	—	—	8 37	—	3 56	4 13
Drahóc 36. sz. ōrh.	—	—	8 46	—	*4 03	—
Pöstyén	—	—	8 59	11 24	4 20	4 42
Poh.-Szerdahely 41. ōrh.	—	—	*9 09	—	*4 30	—
Brunóc	—	—	9 17	—	4 39	4 57
Csejte-Szt.-Kereszt 43. ōrh.	—	—	*9 22	—	*4 44	—
Vág-Ujhely	—	5 01	9 36	11 44	5 03	5 10
Bohuszlavicz	—	—	*9 45	—	5 12	*5 19
Melsicz	—	—	9 55	*11 57	5 22	5 28
Kosztolna-Zajrecs 54. ōrh.	—	—	10 05	—	5 33	*5 37
Trencsén-Istebnik	—	—	10 13	—	5 41	5 45
Trencsén szem. p. u.	—	5 30	10 18	12 12	5 45	5 49
T.-Trencs.-Teplicz	—	—	10 34	12 23	5 59	6 02
Dubnicz	—	—	10 53	—	6 16	6 20
Illava	—	—	11 05	12 44	6 32	6 33
Lédecz	—	—	11 16	—	6 42	6 44
Bellus	—	—	11 23	—	6 49	6 52
Alsó-Kockócz 77. sz. ōrh.	—	—	*11 30	—	*6 59	—
Puchó-Kockócz	—	—	11 39	1 01	7 02	7 07
Milochó 82. sz. ōrh.	—	—	*11 49	—	—	*7 17
Vág-Beszterce	—	—	11 59	*1 15	7 21	7 27
Podhr.-Vághéve 88. ōrh.	—	—	12 07	—	7 29	7 35
Pelvas 91. sz. ōrh.	—	—	*12 14	—	*7 36	*7 42
Nagy-Bicse-Predmér	—	—	12 26	*1 32	7 47	7 53
Kottosó 97. sz. ōrh.	—	—	*12 33	—	*7 54	*8 00
Hricsó	—	—	12 42	—	8 02	8 08
Zsolna (Rajecz-fürdő)	érk.	7 00	1 00	1 55	8 19	8 25

Zsolna—Galantha—Budapest.

Stanice.	triedy	osobný	osobný	rýchlo	osobný	expres
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-II.	vlak I-III.	vlak I.
Zsolna (Rajecz-fürdő)	ind.	9 10	5 24	2 58	3 38	5 28
Hricsó	—	9 27	5 41	—	3 57	—
Kottosó 97. sz. ōrh.	—	*9 32	*5 47	—	*4 05	—
Nagy-Bicse-Predmér	—	9 40	5 55	*3 21	4 14	—
Pelvas 91. sz. ōrh.	—	*9 48	*6 04	—	*4 24	—
Podhr.-Vághéve 88. sz. ōrh.	—	9 54	6 10	—	4 31	—
Vág-Beszterce	—	10 02	6 23	*3 38	4 41	—
Milochó 82. sz. ōrh.	—	*10 10	—	—	*4 49	—
Puchó-Kockócz	—	10 21	6 41	3 51	5 00	—
Alsó-Kockócz 77. sz. ōrh.	—	*10 27	—	—	*5 07	—
Bellus	—	10 34	6 54	—	5 15	—
Lédecz	—	10 40	7 01	—	5 22	—
Illava	—	10 50	7 11	4 08	5 33	—
Dubnicz	—	11 00	7 22	—	5 44	—
T.-Trencs.-Teplicz	—	11 08	7 30	4 19	5 52	—
Trencsén szem. p. u.	—	11 27	8 23	4 34	6 13	6 49
Trencsén-Istebnik	—	11 35	8 33	—	6 22	—
Kosztolna-Zajrecs 54. ōrh.	—	*11 42	8 43	—	6 31	—
Melsicz	—	11 52	8 57	*4 48	7 46	—
Bohuszlavicz	—	*12 00	9 09	—	6 56	—
Vág-Ujhely	—	12 11	9 32	5 02	7 26	7 21
Csejte-Szt.-Kereszt 43. ōrh.	—	—	*9 41	—	*7 36	—
Brunóc	—	12 22	9 47	—	7 43	—
Poh.-Szerdahely 41. sz. ōrh.	—	—	9 53	—	*7 50	—
Pöstyén	—	12 39	10 08	5 24	8 05	—
Drahóc 36. sz. ōrh.	—	—	10 18	—	8 16	—
Nagy-Kosztolány	—	12 53	10 26	—	8 26	—
Madunicz 33. sz. ōrh.	—	—	10 34	—	8 32	—
Lipótvar	érk.	1 04	10 42	5 43	8 40	7 53
Liptóvár	ind.	1 30	11 07	5 53	—	7 54
Szilád-Zéle	—	1 43	11 20	—	—	—
Súr	—	—	*11 29	—	—	—
Szered	érk.	1 58	11 36	6 12	—	—
Gány	—	2 15	11 50	—	—	—
Galantha	érk.	2 27	12 00	6 30	—	8 22
Budapest ny. p. u.	érk.	7 45	6 05	9 25	—	11 00

Nagy-Surány—Kis-Tapolcsány.

Stanice.	triedy	miešan.	miešan.	osobný
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Nagy-Surány	ind.	5 00	12 35	4 42
Zsitva-Födemes	—	5 14	12 52	4 54
Mánya	—	5 35	1 13	5 08
Szt. Mihályúr 4. sz. ōrh.	—	*5 45	*1 24	*5 16
Vajk	—	5 56	1 36	5 25
Verebely	—	6 23	2 00	5 45
Zsitva-Ujfalu	—	6 36	2 16	5 56
Betekints 8. sz. ōrh.	—	*6 46	*2 28	*6 04
Taszár	—	7 00	2 40	6 12
Aranyos-Maróth	—	7 28	3 07	6 25
Kis-Tapolcsány	érk.	7 40	3 20	6 35

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Stanice.	triedy	miešan.	osobný	miešan.
		vlak I-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Kis-Tapolcsány	érk.	6 15	4 41	6 45
Aranyos-Maróth	—	6 39	4 51	7 11
Taszár	—	6 56	5 02	7 30
Betekints 8. sz. ōrh.	—	*7 04	*5 08	*7 40
Zsitva-Ujfalu	—	7 14	5 17	7 53
Verebely	—	7 37	5 36	8 23
Vajk	—	7 49	5 46	8 40
Szt. Mihályúr 4. sz. ōrház	—	*7 59	*5 54	*8 52
Mánya	—	8 12	6 02	9 11
Zsitva-Födemes	—	8 28	6 16	9 35
Nagy-Surány	—	8 41	6 27	9 52

Pelsűcz—Murány.

Stanice.	triedy	miešan.	miešan.	nák. os.
		vlak II-III.	vlak I-III.	vlak I-III.
Pelsűcz	ind.	7 00	3 00	6 57
Horka-Özörény 1. sz. ōrh.	—	*7 16	*3 16	*7 17
Licze-Gicze	—	7 38	3 38	7 43
Jolsva-Taplocza 6. sz. ōrh.	—	*7 51	*3 51	*7 59
Jolsva	—	8 21	4 16	8 12
Hisnyóvíz	—	8 51	4 41	—
Vizesért 11. sz. ōrh.	—	*9 04	*4 54	—
Nagy-Rőcze	—	9 27	5 17	—
Hosszurét 14. sz. ōrh.	—	*9 44	*5 34	—
Murány	érk.	9 55	5 45	—

Murány—Pelsűcz.

Stanice.	triedy	miešan.	miešan.
		vlak I-III.	vlak I-III.
Murány	ind.	4 10	11 20
Hosszurét 14. sz. ōrh.	—	*4 20	*11 30
Nagy-Rőcze	—	4 37	11 56
Vizesért 11. sz. ōrh.	—	*4 43	*12 02
Hisnyóvíz	—	4 55	12 31
Jolsva	—	5 19	1 01
Jolsva-Taplocza 6. sz. ōrh.	—	*5 28	*1 10
Licze-Gicze	—	5 41	1 22
Horka-Özörény 1. sz. ōrh.	—	*6 02	*1 43
Pelsűcz	érk.	6 14	1 55

* Podmienečne vlak zastane.

Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a král. dvornej kníhtlačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.